

Kostenontwikkeling jeugdhulp Moerdijk

13 november 2025 informele bespreking gemeenteraad

Aanleiding

Motie december 2024 als directe aanleiding

- Structurele kostenstijging
- Beperkte ervaren invloed van gemeenteraad
- Rekenkamer laat onafhankelijk onderzoek uitvoeren

Centrale vraag

Het onderzoek richt zich op de vraag of de jeugdhulp in de gemeente Moerdijk doelmatig wordt uitgevoerd en hoe de gemeenteraad hierop effectief toezicht kan houden. Daarbij wordt gekeken naar kostenontwikkeling, organisatie en sturing, met als doel de raad beter in positie te brengen voor zijn kaderstellende rol.

Deelvragen

1. Welke vormen van hulp kunnen er binnen de jeugdhulp worden onderscheiden?
2. Welke kosten zijn hiermee gemoeid (uitgesplit naar de verschillende vormen van hulp)?
3. In hoeverre bieden de voortgangsrapportages aan de gemeenteraad inzicht in de ontwikkeling van deze kosten? Welke (aanvullende) informatiebehoefte leeft er bij de gemeenteraad ten aanzien van de kosten?
4. Welke vormen van jeugdhulp laten in de jaren 2021-2024 een significante toename zien in de kosten?
5. Hoe wordt deze zorg op hoofdlijnen uitgevoerd? Wie zijn daarbij betrokken?
6. Hoe wordt deze jeugdhulp ingekocht? Bijvoorbeeld aanbesteding van zorgarrangementen: is dat adequaat georganiseerd?
7. Wat zijn de belangrijkste oorzaken van de toename van deze kosten? Zijn deze kosten wel of niet te beïnvloeden door de gemeente?
8. Wat zijn hierbij de rol en verantwoordelijkheid van het college in de sturing op deze kosten? Hoe wordt hieraan invulling gegeven?
9. Wat zijn hierbij de rol en verantwoordelijkheid van de gemeenteraad en hoe worden die momenteel ingevuld?
10. Op welke wijze wordt het jeugdhulpbeleid geëvalueerd (worden hier bijvoorbeeld ervaringen van jeugdigen en ouders bij betrokken) en hoe wordt hierover gerapporteerd aan de raad? In hoeverre kan de gemeenteraad sturing geven aan deze rapportages?

Aanpak

Aanpak (1)

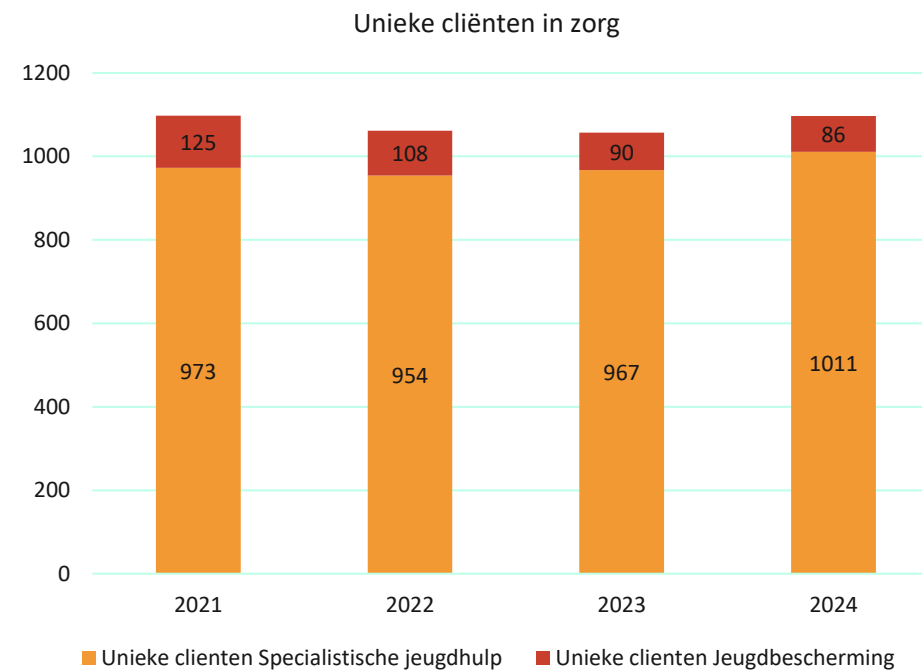
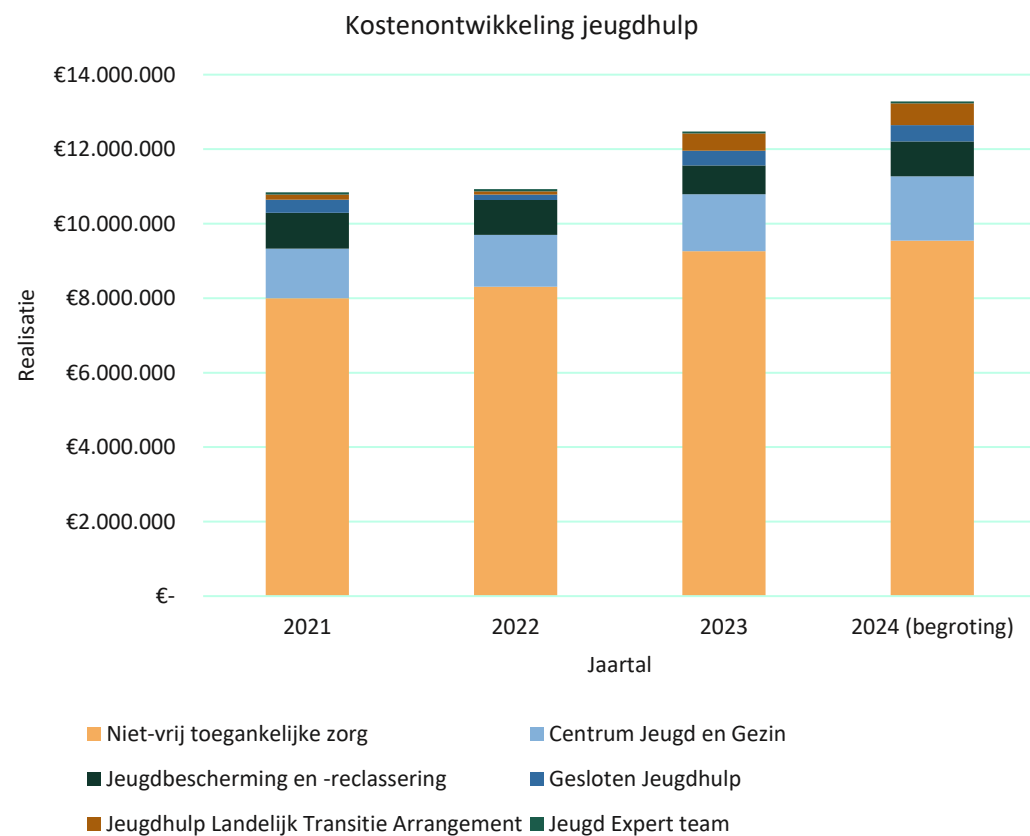
- **Documentstudie & verkenning**
Beleidsstukken, verantwoordingsinformatie, regionale en landelijke rapportages geanalyseerd.
- **Interviews**
Gesprekken met beleidsmedewerkers, jeugdprofessionals, raadsleden en ZI2T.
- **Normenkader opgesteld**
Samen met de Rekenkamer: leidraad voor analyse en beoordeling van doelmatigheid.
- **Trendanalyse (2021–2024)**
Op basis van gemeentelijke dashboards en declaratiegegevens: inzicht in kosten en cliëntstromen.

Aanpak (2)

- **Verdieping op vier thema's**
 - Invloed gemeenteraad
 - Kostenontwikkeling bij duurdere aanbieders
 - Toegang tot niet vrij toegankelijke zorg
 - Interactie voorveld – toegang – specialistische hulp
- **Ambtelijke wederhoor & rapportage**
 - Concept opgesteld en voor wederhoor voorgelegd aan ambtelijke organisatie.

Conclusies en aanbevelingen

Kostenontwikkeling (1)

Kostenontwikkeling (2)

- **Indexatie van tarieven** - Landelijke cao-afspraken en regionale inkoop
- **Toename zorggebruik onder LTA (Landelijk Transitiearrangement)** - Duurdere zorg via beperkt aantal aanbieders
- **Meer maatwerkvoorzieningen** - Ingezet bij druk of schaarste; gestegen van 2–3% naar 6–8%
- **Zwaardere problematiek bij cliënten** - Zorgzwaarte neemt toe ondanks stabiel aantal cliënten
- **Toename woonzorgvormen** - Passend, maar relatief duur alternatief voor gesloten jeugdhulp
- **Beperkte uitstroom en afschaling** - Trajecten duren langer, stapeling neemt licht toe
- **Verwijzingen buiten gemeentelijke toegang** - Minder grip op instroom via met name jeugdbescherming

Waar ligt de invloed van een gemeente?

Rol van de toegang

Samenwerking met verwijzers

Sociale basis en onderwijs

Domeinoverstijgend werken

Duurzaam partnerschap en leren

Regionale samenwerking inkoop en beleid

Hoe stuurt de raad

Ten aanzien van de drie rollen van de gemeenteraad:

- **Kaderstellend**; beperkte ervaren invloed vanwege:
 - complexiteit en autonome ontwikkelingen
 - Beperkte beleidsvrijheid
 - Ontbreken sturingsmogelijkheden
- **Controlerend**; informatie die raad ontvangt én ontvangt, is vaak niet **sturingsgericht**
- **Volksvertegenwoordigend**; krijgt incidenteel vorm

Wat is sturingsgerichte informatie?

Sturingsgerichte informatie is informatie die het mogelijk maakt om een oordeel te geven over de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid. Dat betekent dat de informatie iets zegt over verschillende onderdelen van de **beleidstheorie** die de gemeente Moerdijk erop nahoudt voor jeugdhulp.

- Doelen
- Activiteiten
- Resultaten
- Afwijkingen en omstandigheden

Conclusies

1. **Kostenontwikkeling per cliënt** – De kosten voor jeugdhulp zijn fors gestegen. Het beroep op jeugdhulp ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, en hoger dan in referentiegemeenten.
2. **Beperkte verschuiving naar lichtere hulp** – Hoewel de gemeente invloed heeft via jeugdprofessionals, lukt het onvoldoende om de verwijsstroom structureel te verleggen naar lichtere, lokaal georganiseerde hulp.
3. **Afwijking van de arrangementensystematiek** – Onder druk van wachtlijsten, schaarste en procesdruk wordt de arrangementensystematiek niet conform de oorspronkelijke bedoeling toegepast.
4. **Beperkte regie op verwijzingen buiten gemeentelijke toegang** – Een substantieel deel van de verwijzingen verloopt via huisartsen en jeugdbescherming. Vanuit de gemeentelijke toegang wordt met name op de instroom via jeugdbescherming weinig regie ervaren.
5. **Beperkte grip van de gemeenteraad op de effecten van het jeugdhulpbeleid** – De gemeenteraad ervaart beperkte invloed, met vier onderliggende oorzaken:
 - a. Een focus op de kosten die regionaal gemaakt worden in plaats van op de factoren die lokaal het verschil kunnen maken.
 - b. Het ontbreken van sturingsgerichte informatie.
 - c. De naar zijn aard beperkte invloed van de gemeenteraad op het regionale karakter van het inkoopbeleid.
 - d. Het ontbreken van natuurlijke besluitmomenten, zoals herziening van de regiovisie of verordening.
6. **Onvoldoende sturingsgerichte informatievoorziening** – De informatie over regionaal ingekochte (niet vrij toegankelijke) zorg is uitgebreid, maar die over lokaal georganiseerde (vrij toegankelijke) hulp is summier. Een gezamenlijk beeld van de gewenste beweging is niet concreet.

Aanbevelingen (1)

Aanbevelingen aan de raad

1. Verzoek het college in het verlengde van dit onderzoek in beeld te brengen wat voor de gemeente Moerdijk de belangrijkste beïnvloedingsmogelijkheden zijn wat betreft het terugdringen van de kosten voor jeugdhulp, en bespreek deze analyse in de gemeenteraad.
2. Ontwikkel op basis van deze analyse gezamenlijk met het college een gedragen kader (normenkader) voor de uitvoering van de jeugdhulp met daarbij in elk geval aandacht voor de elementen waar de invloed van gemeenten op jeugdbeleid ligt (zie ook kader op de volgende pagina):
 - de positionering van de toegang (taken en rol in het jeugdstelsel)
 - de indicering door de toegang en het lokaal contractmanagement
 - de samenwerking met verwijzers
 - de ontwikkeling van collectieve en alternatieve oplossingen in de (domeinoverstijgende) sociale basis
 - de inrichting van partnerschap met ketenpartners en het gezamenlijk leren op strategisch, tactisch en operationeel niveau
 - de regionale samenwerking rond jeugdhulp.
3. Verzoek het college in beeld te brengen op welke wijze de raad kan worden geïnformeerd over de voortgang van de onderwerpen in het normenkader, met aandacht voor relevante kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren.
4. Besluit over de wijze (inhoud, vorm, frequentie) van informatievoorziening aan de raad over het volgen, verantwoorden en duiden van de uitvoering van de onderwerpen in het normenkader.
5. Organiseer minstens een keer per jaar een leersessie van raad en college gericht op het gezamenlijk delen en duiden van de voortgang van de uitvoering, eventueel met ketenpartners en cliëntvertegenwoordiging.

Aanbevelingen (2)

Aanbevelingen voor het college

6. Ga in gesprek met de ambtelijke top over congruentie en focus in de doelen van het jeugdbeleid op politiek-bestuurlijk, strategisch, tactisch en operationeel niveau. Wij bevelen u aan om in gesprek te gaan over de gelijkgerichtheid op verschillende niveaus: in de opdracht aan het college, de opdracht aan de ambtelijke top en de opdracht aan teammanagers in de toegang – en de zaken waarnaar wordt gekeken voor voortgang en verantwoording. Monitoring kan op verschillende niveaus zowel kwalitatief (periodiek gesprek, steekproeven) als kwantitatief (select aantal KPI's) vorm krijgen.
7. Versterk de regie op lokaal contractbeheer. Vertaal daartoe lokale beleidswensen en doelstellingen expliciet in concrete afspraken met zorgaanbieders en ketenpartners, en geef aanvullend op het regionaal contractmanagement ook lokaal contractmanagement vorm in de dagelijkse praktijk.
8. Zorg ervoor dat toegangsmedewerkers geëquipeerd zijn om te werken volgens de bedoeling en de gemaakte (regionale) afspraken, en om daarin ook zorgaanbieders en ketenpartners mee te nemen.
9. Bevorder nauwe samenwerking tussen de gemeentelijke toegang en verwijzers, met name met de jeugdbescherming, om hun verwijsgedrag beter te laten aansluiten bij het lokale beleid en zo meer grip te krijgen op instroom en zorgzwaarte. Evalueer, gezamenlijk met verwijzers, de verwijsstromen regelmatig, bijvoorbeeld via steekproeven.